

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Postoj Velké Británie k evropské ekonomické integraci

Britain's attitude towards European economic integration

Stanislav Holý

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Stanislav HOLÝ**
Osobní číslo: **K15B0224P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management obchodních činností**
Název tématu: **Postoj Velké Británie k evropské ekonomické integraci**
Zadávací katedra: **Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zpracujte teoretický úvod problematiky evropské ekonomické integrace.
2. Charakterizujte vývoj vztahu Velké Británie a Evropské unie.
3. Analyzujte motivy odchodu Velké Británie z Evropské unie.
4. Uveďte a zhodnoťte potenciální dopady odchodu Velké Británie z EU.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **40-60**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- **BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ.** *Ekonomie evropské integrace.* 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 9788024745688.
- **HOBZA, Alexandr.** *Evropská unie a hospodářské reformy.* Praha: C. H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 9788074001222.
- **LACINA, Lubor; OSTŘÍŽEK, Jan a kol.** *Učebnice Evropské integrace.* Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-31-0.
- **Centre for European Policy Studies.** *An Assessment of the Economic Impact of Brexit on the EU27.* Brussels: European Parliament, 2017, doi: 10.2861/29370

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Kunešová**
Katedra marketingu, obchodu a služeb

Datum zadání bakalářské práce: **23. října 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. dubna 2018**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Jan Tluchoň, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Postoj Velké Británie k evropské ekonomické integraci“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 23. 4. 2019

.....

podpis autora

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí bakalářské práce, paní Ing. Haně Kunešové, Ph.D., za veškerý čas, drahocenné rady a nadstandardní ochotu, se kterou se věnovala mé bakalářské práci.

Rodině děkuji za veškerou věnovanou péči během mých studií a jejich pochopení, se kterým ke mně přistupovali během psaní kvalifikační práce.

Vděk patří rovněž kolegům, za poskytnutou podporu a vytvoření zázemí, díky kterému mi byl poskytnut prostor pro nerušenou práci.

Obsah

Úvod	9
1 Mezinárodní ekonomická integrace.....	11
1.1 Vymezení mezinárodní ekonomické integrace	11
1.2 Stupně mezinárodní ekonomické integrace	11
1.2.1 Zóna volného obchodu	11
1.2.2 Celní unie.....	12
1.2.3 Společný (jednotný) trh	12
1.2.4 Hospodářská a měnová unie	14
1.2.5 Politická unie	14
2 Historický vývoj evropské integrace.....	15
2.1 Příčiny evropských integračních procesů.....	15
2.2 Integrační procesy v 50. letech.....	16
2.2.1 Směr nadnárodních struktur.....	16
2.2.2 Vznik Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro jadernou energii.....	17
2.3 Integrační procesy v 60. letech.....	17
2.3.1 Směr úzké spolupráce suverénních států	17
2.3.2 Slučovací smlouva.....	18
2.4 Integrační procesy v 70. letech.....	18
2.5 Integrační procesy v 80. letech.....	19
2.5.1 Jednotný evropský akt	19
2.6 Integrační procesy v 90. letech.....	19
2.6.1 Smlouva o Evropské unii a Smlouva o založení Evropského společenství	19
2.7 Vývoj ekonomické integrace ve 21. století	20
2.7.1 Lisabonská smlouva	20

3	Britská stanoviska vůči evropským integračním procesům	22
3.1	Výhrady Spojeného království vůči ESUO.....	22
3.2	Výhrady Spojeného království vůči EHS a EURATOM.....	22
3.3	Zájem Spojeného království o členství v Evropských společenstvích.....	24
3.4	Smluvní výjimky Velké Británie	24
3.4.1	Vymezení termínu brexit	25
3.4.2	Hlavní motivy brexitu.....	26
3.4.3	Migrační krize v kontextu národní suverenity.....	26
3.4.4	Ekonomické problémy.....	27
3.4.5	Krize politického systému	27
3.4.6	Proces výstupu Velké Británie	27
3.4.7	Britská legislativa: European Union Withdrawal Act(Great Repeal Bill) .	28
3.4.8	Vývoj po referendu o vystoupení	28
4	Klíčové body dohody o vystoupení Velké Británie z Evropské unie.....	32
4.1.1	Práva občanů.....	32
4.1.2	Finanční vypořádání	32
4.1.3	Další problematické body vystoupení Velké Británie z EU.....	33
4.1.4	Přechodné období	33
4.1.5	Problematika hranic mezi Irskem a Severním Irskem.....	34
5	Modely spolupráce Velké Británie a EU	35
5.1	Členství v EHP – Norský model	35
5.1.1	Aplikace Norského modelu na Velkou Británii	35
5.2	Formou bilaterálních smluv EU a Velké Británie.....	36
5.3	Švýcarský model	36
5.3.1	Aplikace Švýcarského modelu na Velkou Británii	37
5.4	Turecký model	37
5.4.1	Aplikace Tureckého modelu na Velkou Británii.....	37

5.5	Kanadský model.....	38
5.5.1	Aplikace Kanadského modelu na Velkou Británii	38
5.6	Členství ve WTO.....	39
5.6.1	Aplikace modelu členství WTO na Velkou Británii	39
6	Předpokládané následky odchodu z EU pro Spojené království	41
6.1	Odhadovaný dopad brexitu na HDP Velké Británie	42
6.1.1	Trh pracovních sil.....	42
6.1.2	Veřejné finance.....	43
	Závěr	44
	Seznam literatury.....	46
	Seznam tabulek a obrázků.....	52

Úvod

Bakalářská práce věnuje pozornost vývoji vztahů Velké Británie a Evropské unie, přičemž je uvádí do kontextu historických procesů ekonomické integrace v druhé polovině 20. století a prvním desetiletí 21. století, probíhajících na území Evropy. Z toho vyplývá cíl bakalářské práce, kterým je objasnění okolností vedoucích Spojené království k podání žádosti o vystoupení z Evropské unie. Součástí tohoto cíle je následně vysvětlit možnosti podoby budoucích vztahů a jejich následky pro Velkou Británii.

První část bakalářské práce představuje nejpodstatnější příčiny iniciace prvních integračních procesů, v souvislostech poválečného období a uspořádání tehdejších mezinárodních vztahů, kde mimo další aspekty hrály podstatnou roli snahy Sovětského svazu a Spojených států o ovlivňování evropského dění.

Klíčovým bodem pro pochopení komplexnosti vztahů Velké Británie a Evropské unie je rovněž historický vývoj výše zmíněných integračních procesů v Evropě. Ten je chronologicky popsán s důrazem na jednotlivá formující se uskupení (například Evropské společenství pro jadernou energii, Evropské společenství a další), která byly základními kameny pro utvoření struktury vztahů tak, jak ji známe dnes pod záštitou Evropské unie.

Vývoj integračních procesů je následně konfrontován s představami Spojeného království o podobě mezinárodních vztahů a úrovni spolupráce jednotlivých států. Cílem této části práce je především zdůraznění postojů Velké Británie, které je více patrné právě při porovnání přístupů ostatních evropských států a Spojeného království k jednotlivým integračním fázím.

Druhá část bakalářské práce analyzuje samotné příčiny rozkolu vztahů mezi Evropskou unií a Velkou Británií s následky, které se projevily referendem o členství Spojeného království v Evropské unii 23. června roku 2016. Hlavním smyslem této části je zmapování motivů vedoucích k tomuto radikálnímu kroku Velké Británie, respektive samotných občanů.

Prostor je věnován také chronologickému průběhu vyjednávání mezi pověřenými zástupci. Zároveň jsou popsány jednotlivé body vyjednávání společně s jejich charakteristikou a objasněním jejich důležitosti.

Stěžejním smyslem druhé části je objasnění možných variant vztahů, které mohou nastat mezi Evropskou unií a Velkou Británií, po odloučení. Tyto varianty jsou představeny na základě již uskutečněných modelů spoluprací mezi Evropskou unií a Norskem, Tureckem, Švédskem, Kanadou nebo státy Světové obchodní organizace.

Během finalizace bakalářské práce nebyla jednání EU a Velké Británie brexitu ukončena. Do současné doby tedy není jasné, k jakému datu a za jakých podmínek bude členství Velké Británie v EU ukončeno. Z tohoto důvodu je součástí bakalářské práce i nastínění možných ekonomických vztahů, které by po vystoupení mohly mezi Velkou Británií a Evropskou unií nastat.

Následně jsou předloženy a dále interpretovány výsledky studie zpracované London School of Economics, která jednotlivé úrovně spolupráce analyzuje a předpovídá na základě výzkumu možné dopady na hrubý domácí produkt, veřejné finance a migraci pracovní síly.

1 Mezinárodní ekonomická integrace

1.1 Vymezení mezinárodní ekonomické integrace

Základním předpokladem pro realizaci mezinárodní ekonomické integrace je snaha o eliminaci ekonomických hranic. Tento pojem označuje jakékoli ekonomické faktory, které omezují pohyb zboží, služeb a výrobních faktorů na daných územních celcích. V mezinárodním kontextu se jedná především o bariéry mezi jednotlivými státy, nicméně při ekonomické integraci samotné není vždy teritoriální hranice shodná s hranicí ekonomickou (Kučerová 2010, s.56).

1.2 Stupně mezinárodní ekonomické integrace

V následující kapitole dojde k představení jednotlivých stupňů mezinárodní ekonomické integrace společně s prvky, které jsou pro ně typické. K lepšímu znázornění slouží pyramida, ze které je patrná míra spolupráce při jednotlivých integračních stupních – tedy čím vyšší stupeň pyramidy, tím vyšší míra spolupráce mezi jednotlivými státy, přičemž základnu tvoří nejnižší úroveň integrace. Cílem je dosáhnout užší a především efektivnější mezinárodní spolupráce.

1.2.1 Zóna volného obchodu

První, rozsahem spolupráce nejmenší, formou integrace je takzvaná zóna volného obchodu. Jedná se o dohodu mezi dvěma a více zeměmi o odstranění poplatků (zpravidla označovaných jako clo) nebo kvót. Tím je umožněn bezplatný přeshraniční pohyb produktům členským zemí. Takový volný pohyb je výhodný zejména pro státy s vysokou intenzitou mezinárodního vývozu a dovozu (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 94).

Smlouva, která ustanovuje pravidla takové spolupráce, je závazná pro interní pohyb zboží, nikoli pro zboží, které je obchodováno se třetími stranami. Při obchodu se státy, které nejsou ve smlouvě zahrnuty, si jednotlivé státy určují celní politiky se třetími zeměmi samy (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 95).

Mezi hlavní benefity, které plynou z účasti v zóně volného obchodu, můžeme lze zařadit: (Baldwin a Wyplosz 2013, s. 200).

- Možnost většího odbytu.
- Konkurenční tlak.
- Úspory z rozsahu.
- Společný (jednotný) trh.
- Komparativní výhody (Baldwin a Wyplosz 2013, s. 200).

1.2.2 Celní unie

O stupeň vyšší integrační fázi je Evropská celní unie, která ve svém jádru obsahuje výhody zóny volného obchodu a rozšiřuje je o společnou obchodní politiku vůči třetím zemím, na které aplikuje mimo jiné i společný celní sazebník. Zboží třetích zemí tedy podléhá společným sazbám, a po vstupu na území celní unie je následně volně distribuováno na území dalších členů této unie bez dalších sankcí a poplatků (Kučerová, 2010, s. 60).

Přínos společné celní unie lze spatřit nejen ve výhodách plynoucích z volného pohybu zboží (jež jsou vysvětleny v kapitole o zóně volného obchodu), nýbrž i ve znemožnění výběru země s výhodnější celní sazbou zahraničním vývozcům (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 103).

1.2.3 Společný (jednotný) trh

Vnitřní, společný nebo také jednotný vnitřní trh, je označován třetí stupeň evropské ekonomické integrace. Pojem „společný trh“ bývá užíván především v kontextu struktury Evropské unie (Kučerová 2010, s. 61). Cílem tohoto stupně integrace je umožnění volného pohybu kapitálu, zboží a osob. Společně s volným pohybem služeb tvoří tyto složky takzvané 4 svobody (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 108).

1.2.3.1 Volný pohyb zboží

Specifikací volného pohybu zboží je v jednotném trhu především harmonizace pravidel a povinností, které se vztahují k prodeji zboží. S tím souvisí i jeho rozšíření nad úroveň danou předchozími integračními stupni.

Za jednu takovou problematickou oblast lze považovat technické požadavky na produkty, které mají za úkol chránit spotřebitele.

Druhou jsou pak rozdílné daňové zákony vztahující se na produkty jako například DPH a spotřební daně (Dohoda..., nedat.).

1.2.3.2 Volný pohyb kapitálu

Ten lze chápat jako možnost transferu finančních prostředků mezi smluvními partnery, tedy členskými zeměmi. Subjekty těchto zemí mají širší možnosti pro alokování svých finančních prostředků, díky čemuž dochází k přísunu množství zahraničních investic, kterých by lokální trh nebyl schopný dosáhnout. Občané následně benefitují z možnosti uložení svých úspor či investic v zemích s výhodnějšími podmínkami (Dohoda..., nedat.).

Přímým vlivem této svobody je tvorba pracovních pozic a stimulace růstu ekonomiky. Negativním aspektem pak může být riziko náhlých přesunů kapitálu za spekulativními účely, které mohou mít ztrátový efekt pro bankovní sektor (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 109).

1.2.3.3 Volný pohyb osob

Tato svoboda umožňuje bezprostřední přeshraniční přesun občanů smluvních zemí. Původním smyslem odstraňování překážek pohybu osob bylo umožnit volný přesun pracovní síly mezi zeměmi vnitřního trhu za účelem vyrovnání nedostatku nebo přebytku pracovních sil jednotlivých zemích v daných odvětvích (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 101). Na základě této svobody mají občané rovněž možnost se usadit v kterékoli členské zemi a zajistit si zde zázemí (Dohoda..., nedat.).

Jako negativum, které s sebou volný pohyb osob přináší, pak lze označit například problematiku odborné kvalifikace, již měli jednotlivé státy nastavenou odlišně. Důvodem nesouladu odborných kvalifikací byly především podmínky a nároky jednotlivých zemí na individuální sektory (Euroskop, nedat.).

1.2.3.4 Volný pohyb služeb

Pod tímto pojmem je možné rozumět právo na vykonávání výdělečné činnosti kdekoli v prostoru jednotného trhu se stejnými možnostmi a právy, jako mají občané daných zemí. Integrace této svobody je komplexnější problematikou, jelikož vývoj trhu služeb je velmi dynamický (zejména pak odvětví výpočetní techniky), a tedy i harmonizace

postojů jednotlivých států vyžaduje více času (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 110).

1.2.4 Hospodářská a měnová unie

Čtvrtou úrovní ekonomické integrace je hospodářská a měnová unie (dále jen HMU). Součástí čtvrté integrační fáze jsou rovněž charakteristiky jednotného trhu. Smyslem společné hospodářské politiky je koordinace jak cílů fiskální i monetární politiky, tak i strukturálních změn. Podobně jako celní unie, také hospodářská unie přistupuje jednotně k třetím zemím.

Samotným cílem měnové unie je vytvoření struktury pevných devizových kurzů, což díky úplné směnitelnosti měn všech členských zemí zajišťuje hladký přesun kapitálu napříč nimi. Zároveň je zde projevována snaha o stabilizaci devizových kurzů a tím zajištěna stability kapitálového trhu (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 112).

Dalším možným stupněm této integrace je unifikace měny a delegace monetární politiky z jednotlivých států na úroveň centrální banky dané unie. Tím jednotlivé státy pozbývají možnosti devalvace či revalvace svých měn (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 112).

1.2.5 Politická unie

Finálním stádiem ekonomické integrace je vytvoření politické unie, což zahrnuje sjednocení nejen ekonomických cílů, nýbrž i bezpečnostní, sociální a další politiky a jednání se třetími stranami v unijním zastoupení. Logicky tedy dochází k budování nadnárodních institucí a přesunu rozhodovacích pravomocí na nadnárodní úroveň.

Vytvoření politické unie je následně realizováno buď postupnými integračními stupni, jako je tomu v případě Evropské unie, nebo federativním modelem, jehož příkladem mohou být Spojené státy (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 115).

2 Historický vývoj evropské integrace

Následující kapitola pojednává o historickém vývoji integračních procesů a jejich příčinách, především v souvislosti vztahu Británie vůči evropským státům. Samotné postoje Spojeného království vůči jednotlivým integračním procesům jsou dále rozvedeny v samostatné kapitole Britská stanoviska vůči evropským integračním procesům.

2.1 Příčiny evropských integračních procesů

Klíčovým bodem k pochopení komplexnosti vztahu Velké Británie a Evropské unie je pochopení motivů, které vedly ke snaze o užší spolupráci a potlačování nacionalistického smýšlení a soupeření států mezi sebou. Kromě benefitu efektivnosti (například z nových možností odbytu zboží při odbourání obchodních překážek), kterou by užší spolupráce přinášela, lze příčiny rozdělit do několika kategorií, které navzájem více či méně souvisejí.

Jednu z hlavních příčin je možné spatřit v intenci potlačit soupeření jednotlivých suverénních států. Nacionalismus, který ve své podstatě znamenal snahu o naplňování vlastních ekonomických cílů, se logicky střetával se zájmy ostatních evropských států. Křížení cílů jednotlivých zemí pak ústilo v ozbrojené konflikty (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 24).

Druhým, neméně důležitým podnětem pro utužování kontaktů a spolupráce byl ustavičně se rozšiřující vliv Sovětského svazu, potažmo komunistického smýšlení, ve východní a následně střední Evropě, které začínalo pronikat i do západních států ve 2. polovině 20. století (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 25).

Po zkušenosti, kterou přinesly regulace Německa v jeho vojenské síle a ekonomických prostředků, bylo jasné, že takto geograficky významný a potenciálně silný celek, jaký Německo představovalo, nelze v Evropě utlačovat či jej trestat sankcemi (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 25).

Takové trestání by ze zkušeností jen podněcovalo nacionální síly vně státu a vytvářelo by tak další pnutí uprostřed Evropy, které si okolní státy nemohly po válečném konfliktu dovolit (Baldrián 2013, s. 30).

Evropské státy se na konci druhé světové války staly velmi zranitelnými a musely čelit dvěma rozdílným vlivům ze strany Spojených států a Sovětského svazu.

Zatímco Sovětský svaz zvětšoval své území a Spojené státy ovládaly většinu západní produkce plynoucí z průmyslu, evropské státy se pomalu rehabilitovaly z válečného oslabení a v případě Britů následně také ze ztráty kolonií – tedy i ztráty významnosti z hlediska geografického rozložení (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 27).

Úzká spolupráce evropských států by znamenala následnou výhodu při vyjednáváních na globální úrovni, kde by zastoupení členských států znamenalo silnější hlas ve srovnání s individuálními, nesourodými postoji jednotlivých zemí (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 27).

2.2 Integrační procesy v 50. letech

Pro lepší přehlednost je historický vývoj rozdělen do dvou částí. První část se zaměřuje na vývoj integrace států, které vytvoření nadnárodních struktur vnímaly jako nezbytnost pro udržení stability a míru v Evropě. Druhá část pak pojednává o státech, které viděly budoucnost pouze v úzké spolupráci evropských národů, za předpokladu zachování národních suverenity ve všech oblastech (Baldwin a Wyplosz 2013, s. 35).

2.2.1 Směr nadnárodních struktur

Prvopočátek integračních procesů v poválečné době představovala takzvaná Schumanova deklaráce. Jednalo se o dokument, který měl navrhovat užší spolupráci při těžbě uhlí a oceli skrze vytvoření společenství (Delegations, nedat.). Ten měl přenést klíčovou průmyslovou část výroby mimo Francii i Německo, a působit tak jako doložení vůle o úzké spolupráci mezi těmito dvěma, dlouhou dobu zneprátelenými státy. Prakticky ale sloužila také jako pojistka, jelikož průmyslové zpracování uhlí i oceli bylo základem pro samotný zbrojní průmysl (Delegations, nedat.). Vzniklo Společenství uhlí a oceli, k němuž se následně přidaly i další evropské státy, které byly postiženy Druhou světovou válkou (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s.3). Tyto státy

se začaly později označovat jako „Šestka“. Tvořily ji navíc další čtyři země, a to Belgie, Itálie, Nizozemsko a Lucembursko (Baldwin a Wyplosz2013, s. 37).

2.2.2 Vznik Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro jadernou energii

Z důvodu technologického posunu přestalo být uhlí a ocel rozhodujícím ekonomickým prvkem a považovalo se tedy za nezbytné nastavit spolupráci i v dalších odvětvích, kde hrozila zvýšená rivalita (Baldwin a Wyplosz2013, s. 39).

Zároveň bylo očividné, že prosperita a růst zemí plynula do značné míry z výhody spolupráce, a díky tomuto poznatku se opět otevřely otázky další ekonomické integrace. Roku 1957 proto došlo v Římě k podpisu smlouvy ustanovující založení Evropského společenství pro atomovou energii a smlouvy, kterou mělo po ratifikaci dojít k založení Evropského hospodářského společenství (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 39).

Cílem Evropského hospodářského společenství byla stále se prohlubující mezistátní spolupráce na obchodní a hospodářské úrovni, odbourávání bariér a zjednodušování obchodování mezi členskými státy společně s harmonizací celních sazeb vůči dovozu ze třetích zemí. Dalším cílem bylo klást důraz na solidaritu vůči méně vyspělým regionům a snížit rozdíly mezi nimi a regiony vyspělými (Euroskop, nedat.).

2.3 Integrační procesy v 60. letech

Dekáda, která předznamenala první rozkoly ve funkčnosti Evropského hospodářského společenství a vlivy přílišného sledování vlastních zájmů v jednotlivých hospodářských sektorech (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 48).

2.3.1 Směr úzké spolupráce suverénních států

Jako reakce na snahu o dosažení vyšších cílů ekonomické integrace Šestky, která navíc sjednotila celní politiku vůči třetím zemím, vznikla na popud Velké Británie nová struktura, nazývaná Evropské společenství volného obchodu (Baldwin a Wyplosz2013, s. 39). Tohoto uskupení se následně rozhodla zúčastnit řada zemí, jimiž bylo Finsko, Norsko, Dánsko, Portugalsko, Švédsko, Rakousko, Švýcarsko, Island i Lichtenštejnsko (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 48).

Rozdílnost ESVO tkvěla především ve volné celní politice všech členských států vůči třetím zemím. Lze tedy usuzovat, že z pohledu integrace, tak jak byla popsána v předešlých kapitolách, dospělo Evropské společenství volného obchodu do nižší integrační fáze než EHS, které dosáhlo vzniku celní unie v roce 1968 (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 49).

2.3.2 Slučovací smlouva

Jelikož v 60. letech existovala v rámci Evropy tři společenství, jejichž cíle se mnohdy překrývaly a účel jejich existence (sjednocovat evropské státy) byl jeden a tentýž, nabízela se možnost spojení daných společenství. Dalším benefitem by bylo zefektivnění řízení a koordinace vrcholných orgánů – konkrétně se mělo jednat o splynutí komisí a rad, které následně nesly název Komise evropských společenství a Rad Evropských společenství. Smlouva ustanovující toto sloučení byla podepsána roku 1965 a v platnost vstoupila o dva roky později (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 49).

2.4 Integrační procesy v 70. letech

Éra tohoto desetiletí je považována za období stagnace integračního rozvoje Evropských společenství. Příčiny pomalého integračního rozvoje lze hledat ve francouzské blokaci jednání, který ji poskytoval tehdejší systém jednomyslného hlasování (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 50). Evropa ovšem čelila i vnějším vlivům, které atmosféře nepřispívaly. Následné otřesy měnových kurzů zapříčiněné úzkou návazností evropských měn na americký dolar, jehož kupní síla výrazně oslabovala nebo ropné šoky, které se dotkly evropských ekonomik, vyvolávaly skepsi k efektivitě evropských integračních procesů (Baldwin a Wyplosz 2013, s. 45).

Přesto došlo v roce 1973 k připojení Velké Británie k Evropskému hospodářskému společenství, a tím i k prvnímu rozšíření členských zemí. Přijetí Spojeného království ovšem bylo uskutečněno až při třetím pokusu. Předchozí žádosti o přijetí byly zamítnuty francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem, který v roce 1969 rezignoval a uvolnil tak místo svému nástupci Georgovi Pompidouovi, který nebyl vůči Spojenému království vyhraněný (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 53).

2.5 Integrační procesy v 80. letech

O něco více optimistickou budoucnost přinášela osmdesátá léta. Kromě rozšíření společenství o další členské státy, zaznamenalo Evropské společenství další integrační kroky ve formě Schengenské dohody, uzavřené v roce 1985, jejímž „posláním“ bylo odstraňování přeshraničních kontrol osob a volného pohybu zboží a služeb (Euroskop, nedat.). Jako další pozitivum můžeme považovat vůli k vytvoření jednotného vnitřního trhu (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 60).

2.5.1 Jednotný evropský akt

Opětovnou snahu o obnovení užší spolupráce po integrační krizi předchozího desetiletí dokládá podpis Jednotného evropského aktu roku 1986. Ten měl stanovit dokončení jednotného vnitřního trhu do roku 1992. Preambule Jednotného evropského aktu pak hovořila o následujících cílech:

- Harmonizovat zahraniční politiku.
- Dohlížet na demokratické prvky a práva v rámci uskupení.
- Položit základy pro budování hospodářské a měnové unie.
- Zaštitit vztahy do podoby Unie (Preambule JEA).

2.6 Integrační procesy v 90. letech

Počátek devadesátých let s sebou přinesl řadu změn a opatření. První změnou byla Smlouva o Evropské unii, která měla za cíl zaštitit všechna tři doposud existující evropská uskupení. Společně se změnami bylo nutné přijmout kritéria, které musely splňovat státy žádající o vstup do Evropské unie.

Po dalším rozšíření členských států v polovině devadesátých let znamenal konec této dekády další integrační posun v rámci Evropské unie, jímž bylo zavedení společné měny (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 64).

2.6.1 Smlouva o Evropské unii a Smlouva o založení Evropského společenství

Roku 1992 byla podepsána takzvaná Maastrichtská smlouva, nazývána rovněž jako Smlouva o Evropské unii. Tato smlouva měla zahrnout dosavadní společenství, úmluvy

a konvence pod jednu smlouvu, společně s rozšířením o společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a harmonizaci pojetí spravedlnosti a vnitřních záležitostí.

Konkrétní znění cílů Smlouvy o Evropské unii bylo následující:

- *„Podporovat vyvážený a trvale udržitelný hospodářský a sociální pokrok, zejména vytvoření prostoru bez vnitřních hranic, posilováním hospodářské a sociální soudržnosti a zavedením HMU, jež v souladu s ustanoveními této smlouvy v konečném důsledku zahrne i jednotnou měnu.*
- *Potvrzovat svou identitu na mezinárodní scéně, zejména prováděním společné zahraniční a bezpečnostní politiky včetně budoucího vymezení společné obranné politiky, která by v určitém okamžiku mohla vést ke společné obraně.*
- *Upevňovat ochranu práv a zájmu státních příslušníků svých členských států zavedením občanství Unie.*
- *Rozvíjet úzkou spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí.*
- *V plném rozsahu zachovávat *acquis communautaire* a rozvíjet je, přičemž se posoudí postupně podle čl. N odst. 2, do jaké míry je potřebné hodnotit politiky a formy spolupráce zaváděné touto smlouvou s cílem zajistit účinnost mechanismů a orgánů Společenství.*“(Preambule Smlouvy o EU, 2019).
- Smlouvu o Evropské unii dále rozšířila Amsterodamská smlouva, podepsaná v roce 1997. Hlavní cíle, které doplňovaly Smlouvu o Evropské unii, byly:
- Zasazení se o vývoj obrané politiky.

Stanovení volného pohybu osob společně s kontrolami na unijních hranicích, azylové politice a společném boji proti zločinu (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 75).

2.7 Vývoj ekonomické integrace ve 21. století

V letech 2004, 2007 a 2013 došlo ke třem vlnám rozšíření. Převážně zahrnovalo země, které byly pod vlivem dřívějšího sovětského svazu, mezi něž patřila rovněž Česká republika. Dalším významným milníkem byl vznik Lisabonské smlouvy.

2.7.1 Lisabonská smlouva

Je smluvní dokument, který zaštiťuje a doplňuje předešlé smlouvy týkající se Evropské unie – samotnou Smlouvu o Evropské unii a současně další právní dokumenty

specifikující fungování Evropské unie, již je například Smlouva o fungování Evropské unie (dříve známá jako Smlouva o založení Evropského společenství). V neposlední řadě Lisabonská smlouva obsahuje Listinu základních práv Evropské unie, řadu vyjednaných výjimek ale také například stanovisek států k fungování Evropské unie. (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 84) Smlouva mimo jiné dává Evropské unii právní subjektivitu (Úmluvy, nedat.).

3 Britská stanoviska vůči evropským integračním procesům

Již z průběhu historického vývoje je patrné, že Velká Británie měla výhrady vůči evropským integračním procesům, ať už z ekonomických či zahraničně politických důvodů. V následujících podkapitolách jsou stručně shrnuty konkrétní výhrady Velké Británie společně s vyjednanými výjimkami a postoji, které zastávala.

3.1 Výhrady Spojeného království vůči ESUO

Po konci druhé světové války měla Velká Británie v porovnání se zbytkem Evropy obrovskou ekonomickou výhodu a dopady války pro ni nebyly až tak palčivé. Vzhledem k faktu, že tou dobou Velká Británie stále disponovala svými koloniemi a velkou ekonomickou silou, a navíc se historicky necítila součástí Evropy, představa úzké spolupráce s decimovanými státy pro ni nebyla přitažlivá natolik, aby část svého průmyslu vložila do rukou nadnárodních subjektů. Naopak, z hlediska zahraniční politiky, představovaly cennějšího partnera Spojené státy americké (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 33).

3.2 Výhrady Spojeného království vůči EHS a EURATOM

Ačkoli Británie projevovala vůli k většímu zapojení do evropského obchodu, měla hned několik důvodů, které ji vedly k rozhodnutí ne být součástí ESUO (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 33).

Prvním důvodem byla neochota delegovat rozhodování a koordinace společnými orgány Evropského hospodářského prostoru, vycházející z obav o ztrátu suverenity. Hlavní obchodní příležitosti Velké Británie byly v zemích Společenství národů a Spojených států, do nichž v té době plynula téměř polovina exportu i importu Spojeného království (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 44).

Tabulka 1: Hlavní obchodní partneři Velké Británie v 60. letech 20. století

Obchodní partneři	V milionech \$	% obchodu v celosvětovém objemu
Spojené státy	1059	10 %
Austrálie	735	7 %
Kanada	616	6 %
Německo	508	5 %
Jižní Afrika	463	4 %
Indie	429	4 %
Švédsko	376	4 %
Norsko	353	3 %
Nový Zéland	340	3 %
Irsko	333	3 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Druhým motivem k neúčasti na projektu Evropského hospodářského společenství bylo plánované rozšíření společného trhu o zemědělství, které by dorovnávalo průmyslový deficit méně industriálně orientovaných zemí. Británie ovšem vnímala tento požadavek jako nevýhodný a necítila motivaci k finančnímu přispívání do evropského zemědělského trhu (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 44).

Účast v uskupení EURATOM nebyla pro Británii zajímavou, především díky partnerství se Spojenými státy, se kterými rozvíjela vojenský jaderný výzkum (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 47).

3.3 Zájem Spojeného království o členství v Evropských společenstvích

Ke změně názoru pro zapojení se do evropských integračních procesů vedl Spojené království především fakt, že během 60. let došlo k vyhlášení samostatnosti britských kolonií a Spojené království začínalo ztrácet územní vliv (Kaniok, Fiala a Pitrová 2002). Druhý motiv pak lze hledat v rostoucím potenciálním užítku z členství v Evropských společenstvích, která prosperovala, a vytvoření druhého stupně integračního procesu EHS – celní unie – což znamenalo užší spojení evropských států (Lacina, Strejček a Blížkovský 2016, s. 50).

3.4 Smluvní výjimky Velké Británie

Smluvní výjimky, nebo také „opt-out“, si Velká Británie vyjednala hned ve dvou hlavních smlouvách, týkajících se Evropské unie – Maastrichtské a Lisabonské (EU a Velká Británie..., 2016).

Prvním opt-out se týkal třetího stupně měnové a hospodářské integrace. Jednalo se o udělení svolení k tomu, aby si Velká Británie ponechala rozhodovací pravomoci nad monetární politikou na národní úrovni. Spojené království má z tohoto důvodu možnost nesplňovat limit rozpočtového deficitu. Touto výjimkou Británie ztratila možnosti zasahovat do úpravy kurzu eura při vstupu nových zemí, stejně jako nemá právo schůzky s vedením Evropské centrální banky. Z tohoto důvodu pozbývá práva hlasování v kvalifikované většině a ztrácí tak možnost účastnit se jmenování prezidenta, viceprezidenta a ostatních členů Evropské centrální banky. Výjimka je ustanovena ve Smlouvě o fungování Evropské unie (Smlouva..., 2012).

Druhou výjimkou, tentokrát v Lisabonské smlouvě, je zachování pasové kontroly na svých hranicích, což znamená neúčast v Schengenském prostoru. Británie má tedy právo kontrolovat doklady občanů členských zemí (EU a Velká Británie..., 2016).

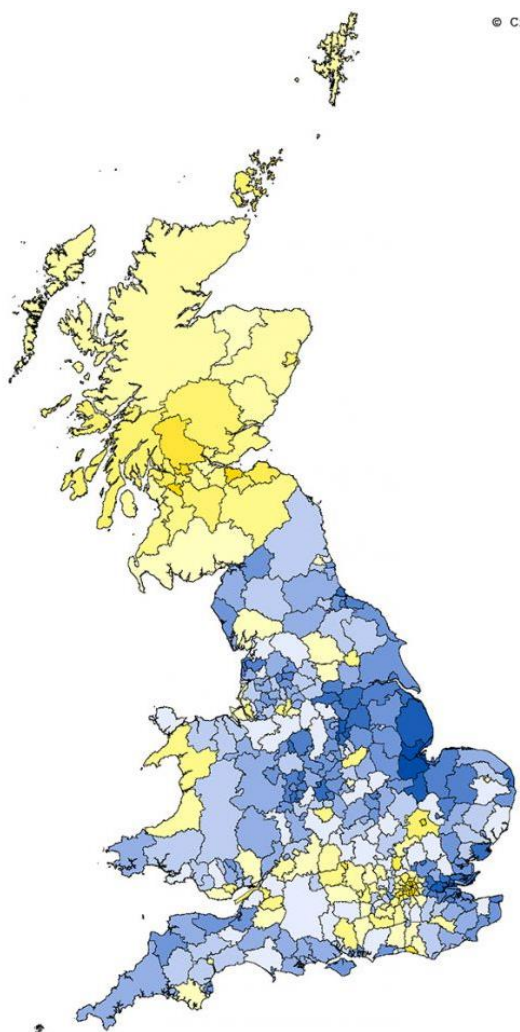
Třetím opt-outem je pak z Evropské charty základních lidských práva to z důvodu kolize práva občanů vyjádření nespokojení v zaměstnání pomocí vyhlášení stávkové pohotovosti (EU a Velká Británie..., 2016).

Poslední výjimkou je možnost žádat o výjimku z legislativy, která by zasahovala do spravedlnosti a vnitřních záležitostí Spojeného království, potažmo všech úprav hlavy V, konsolidované Smlouvy o Evropské unii. Britové disponují tímto právem na základě Lisabonské smlouvy – protokolu číslo 36 (EU a Velká Británie..., 2016).

3.4.1 Vymezení termínu brexit

Zkratka vznikla spojením sousloví „British exit“, což v doslovném překladu znamená „britský odchod“. Brexitem je chápán odchod Velké Británie z řad členských států Evropské unie. Lidové hlasování o setrvání či opuštění Evropské unie zmiňoval již v roce 2013 tehdejší ministerský předseda David Cameron s názorem, že pro setrvání se rozhodne většina (What Is Brexit?, 2019). Rozhodnutí o vypovězení členství v Evropské unii vzešlo z referenda, které se uskutečnilo ve čtvrtek 23. června 2016 (Brexit..., 2019).

Obrázek 1: Mapa

Zdroj: Mapping the Brexit vote, 2017

Elektorát tvořilo celkově 46,500,001 (33 551 983 validních hlasů) občanů, z čehož 51,9 % byla pro opuštění a 48,1 % pro setrvání. Rozložení poměru hlasů „pro“ i „proti“ setrvání lze vyčíst z obrázku níže (EU referendum results, 2018).

Barevné rozlišení znázorňuje poměrové rozložení hlasování, kdy modrá barva označuje území s vyšším procentem hlasujících pro vystoupení z Evropské unie a žlutá hlasy pro setrvání v řadách unijních států. Sytost barev následně zdůrazňuje procentuální velikost rozdílu hlasujících.

Z mapy je patrné, že za setrvání se zasazovali především voliči severních, hustě osídlených regionů, zatímco řidčeji osídlené severní oblasti, byly spíše pro odchod Velké Británie z Evropské unie.

Rovněž východně ležící, pobřežní regiony daly znatelně najevo svou vůli k odchodu.

3.4.2 Hlavní motivy brexitu

Již z kapitol, které popisovaly postoj Spojeného království vůči evropské ekonomické integraci, je patrné, že Velká Británie historicky nikdy neměla tendence k užší spolupráci evropských států na úkor svých vlastních národních zájmů. Přesto většina obchodních zájmů ležela (na základě objemu exportu a importu) ve státech Evropské unie. Jaké byly tedy hlavní motivy a příčiny hlasování o brexitu v roce 2016?

3.4.3 Migrační krize v kontextu národní suverenity

Jednou z hlavních příčin, která vedla k větší touze po odchodu Velké Británie z Evropské unie, byla migrační krize (krize, jejíž kulminace nastala v letech 2015 až 2016). Ta vzbouzela v evropských státech obavy a nacionální tendence (které bylo ostatně možno zaznamenat i na území České republiky). Občané Evropské unie přestávali věřit, že instituce, které vznikly jako prevence dalšího světového ozbrojeného konfliktu, mají kontrolu nad migračními vlnami. Názory o špatném fungování nadnárodních institucí, začínaly být hlasitější a projevovaly nesouhlas s postupem rozhodovacích práv na tyto instituce (3 Reasons Brits..., 2016).

Střed názorů plynul také z rozhodnutí vrcholných představitelů EU pomoci uprchlíkům formou poskytnutí azylu. Odpůrci této myšlenky byli toho názoru, že by státy měly mít

samy právo rozhodovat, kdo na jejich území bude či nikoli, zejména pokud je ohrožena bezpečnost (3 Reasons Brits..., 2016).

3.4.4 Ekonomické problémy

Atmosféře nepřispěla ani krize finančních trhů ve 2. polovině roku 2007 a v roce 2008, která zasáhla především bankovní sektory. Argumenty, které podporovaly názor, že odchod z Evropské unie by znamenal obrovské potíže, a to především kvůli velkému objemu vývozu do Evropských zemí, byl nyní méně validní. Oponenti argumentovali především stagnující evropskou ekonomikou a prohlubujícími se rozdíly mezi více a méně rozvinutými státy (3 Reasons Brits..., 2016).

3.4.5 Krize politického systému

Krize politického systému tkvěla především v neschopnosti zastánců smyslu Evropské unie vysvětlit důležitost výhod, které s sebou přinášelo členství v Evropské unii. Další souvislost lze pak najít ve znechucení britských občanů politiky a establishmentem, který byl nastaven dvěma hlavními stranami (3 Reasons Brits..., 2016).

Někteří dokonce brexit označují jako volbou proti tradičním stranám, elitám a intelektuálům, kteří „zapomněli“ na národní zájmy (3 Reasons Brits..., 2016).

Podobně nelibou pověst měly i názory odkazující na finanční trhy a dopady, které by brexit znamenal. Nicméně po ekonomické krizi předchozích let ztratil tento argument na váze (3 Reasons Brits..., 2016).

3.4.6 Proces výstupu Velké Británie

Silné legislativní prolnutí Spojeného království a Evropské unie si vyžaduje postupné a plynulé legislativní úpravy, jejichž podoba by vznikala během dvouletého přechodného období dle článku 50. Během tohoto časového horizontu bude probíhat řada jednání o podobě samotného odchodu a budoucí spolupráce. Způsob, kterým má členská země možnost opustit řady Evropské unie upravuje článek 50 Smlouvy o Evropské unii (Smlouva o evropské unii, 2012, s. 31).

Článek pro Británii stanovuje:

- Vyjednávání o způsobu odchodu a následné podoby další spolupráce budou probíhat za přítomnosti zbylých 27 členů, Komise a Velké Británie.

- Dohoda o vystoupení musí být schválena Evropským parlamentem a jednomyslně odsouhlasena Radou Evropské unie.
- Spojené království musí vyjednat vystoupení a podobu následujících vztahů s EU během dvouletého období.
- Je možné dvouleté období prodloužit za jednomyslného rozhodnutí Evropské rady.
- Unijní legislativa je platná pro stát, který se rozhodl opustit EU až do doby, kdy dohoda o opuštění vyjde v platnost smlouva o EU (Smlouva o evropské unii, 2012, s. 31).

3.4.7 Britská legislativa: European Union Withdrawal Act (Great Repeal Bill)

Akt, jež byl prvně představen na přelomu května a června roku 2017, je dnes již oficiální legislativou, která právně upravuje způsob, jímž budou transformovány unijní zákony do britského práva tak, aby Spojené království získalo úplnou legislativní nezávislost na Evropské unii. Tento akt rovněž udává návaznost a ucelenost jednotlivých právních norem a zaručuje jejich funkcionalitu (Brexite Analysis..., 2019).

Pro udržení právní stability Spojeného království, se parlament schválením aktu zasazuje o co nejplynulejší implementaci před samotným ukončením členství. Připouští však jistou vůli právních norem odvětví, kde právní znění odkazuje na unijní instituce či jiné legislativní stanovy unijního práva (Preamble, 2018).

3.4.8 Vývoj po referendu o vystoupení

Následující kapitola je věnována chronologické posloupnosti událostí, které následovaly po britském referendu o vypovězení členství v Evropské unii. Tato kapitola má za cíl objasnit návaznosti jednotlivých vyjednávání a popsat hlavní témata, která byla předmětem diskuze mezi britskými a unijními zástupci.

23. červen 2016 bylo uskutečněno lidového hlasování, jehož výsledkům je důkladněji věnována pozornost v části definující termín „brexit“.

Krátce po vyhlášení výsledků referenda tehdejší premiér David Cameron oznámil svou rezignaci. Na jeho rozhodnutí reagovala Theresa Mayová, rovněž z řad konzervativců, která se na základě hlasování stala ministerskou předsedkyní **13. července 2016** (How did Theresa May..., 2018).

29. března 2017 Velká Británie oficiálně uplatnila článek 50 Lisabonské smlouvy formou dopisu, adresovaného předsedovi Evropské rady Donaldu Tuskovi. Dopis kromě samotného potvrzení rozhodnutí občanů při referendu obsahoval také návrh principů, které by měly zajistit hladký a nekonfliktní průběh vyjednávání. Znění principů je následující: (Delegations..., 2017).

- Přístupovat k vyjednávání konstruktivně, s respektem a s předpokladem budoucí spolupráce.
- Při všech rozhodování upřednostňovat zájmy občanů.
- Vyjednávat s cílem spolupráce v oblasti bezpečnosti a nápomocnosti.
- Při vyjednáváních působit transparentně a nešířit zbytečné spekulace.
- Brát v potaz vztah Spojeného království a Irské republiky.
- Apel na bezodkladné započnutí vyjednávání.
- Zasadit se o ochranu společných evropských hodnot (Delegations..., 2017).

19. června 2017 Bylo oficiálně zahájeno první kolo vyjednávání mezi EU a Spojeným královstvím. Do pozice zástupce pro vyjednávání za Evropskou unii byl vybrán Michel Barnier, se kterým dorazil také předseda Evropské rady s dalšími představiteli Evropské rady. Zájmy Britů hájil zmocněnec pro vyjednávání o brexitu David Davis.

Klíčovými bodem prvního vyjednávání bylo nastolení témat problematiky práv cizinců, finanční vypořádání, hranice Severního Irska a další otázky týkající se rozdělení.

20. července 2017 Druhé čtyřdenní kolo bylo zasvěceno otázkám práv občanů na území Evropské unie a Spojeného království a rovněž práv britských občanů na území členských zemí EU.

31. srpna Také třetí kolo vyjednávání bylo věnováno problematice práv cizinců, konkrétněji diskuze probíhala okolo respektování profesních kvalifikací a ekonomických práv.

Dalším otevřeným tématem bylo finanční vypořádání, které bylo podloženo předloženou analýzou závazků Velké Británie vůči EU.

Neméně důležitým předmětem diskuze byl i způsob vystoupení Británie z Evropského sdružení pro atomovou energii (EURATOM), zboží na trhu a další probíhající činnosti, kterých je Spojené království součástí.

28. září se uskutečnilo čtvrté kolo vyjednávání, během něhož došlo ke shodě v problematice práv britských občanů na území EU a unijních občanů ve Velké Británii. Tím byl tento bod připraven k zahrnutí do finální podoby dohody o odchodu Velké Británie.

V této fázi vyjednávání nedošlo k výrazným posunům v žádné z dalších otázek. K finančnímu vypořádání Británie podala vyjádření, že nemá dostatečné podklady pro rozhodnutí. Irská otázka zaznamenala pouze pokrok ve vytvoření konceptu základních principů při vyjednávání.

Páté kolo vyjednávání se uskutečnilo **12. října 2017 v Bruselu**. Tématem rozhovoru byla opět práva unijních občanů na území Spojeného království a Britů na území Evropské unie. Oboustranná shoda potvrdila přímý vliv dohody o vystoupení na unijní i britskou legislativu. Nicméně Evropská unie dala najevo obavy z návrhu na zjednodušení administrativních procesů, prostřednictvím kterých by unijní občané uplatňovali svá práva na území Spojeného království.

Menší pokrok byl zaznamenán i v problematice týkající se Irska. Byla dosažena dohoda základních principů při vyjednávání za účelem ochrany tzv. Velkopáteční dohody. Méně optimisticky se ovšem vyjádřil Michel Barnier ohledně vyjednávání o finančním vypořádání, které označil jako možné „uvíznutí na mrtvém bodě“.

10. listopadu během šestého kola nedošlo k žádným výrazným posunům. Zmocněnec pro vyjednávání za Evropskou unii oznámil, že předmětem tohoto vyjednávání byly pouze technické detaily.

Sedmým vyjednáváním, které se konalo **9. února 2018**, byla započata druhá fáze společných vyjednávání. Na neformální schůzce mezi Michele Barnierem a Davidem Davisem, byly projednávány body týkající se přechodného období, irské obchodní hranice a řízení dohody o odchodu Velké Británie.

28. ledna 2018 byl představen koncept dohody o odchodu. Tato dohoda obsahovala odsouhlasené body, na kterých se obě strany dohodly během předchozích vyjednávání. Tento koncept byl v následujících měsících několikrát upravován na základě dalších usnesení Evropské rady a vývoje neformálních setkání zástupců, kteří byli pověřeni vyjednáváním (European Commission..., 2018).

7. března 2018 byl koncept dohody o vystoupení odeslán všem 27 členským zemím. Koncept musel být schválen hlavami členských států a jejich vládami během březnové Evropské rady.

Předseda Evropské rady Donald Tusk vyjádřil svůj názor o budoucí společné spolupráci, jejíž model viděl především jako dohodu o volném obchodu. Británii následně nabídl možnost podílet se společně na výzkumu a vzdělávacích programech. Na společné spolupráci v boji proti terorismu a snaze o udržení mezinárodních letů mezi EU a Spojeným královstvím se obě země shodly (Statement by President..., 2018).

Koncept dohody o odchodu byl přijat později **23. března 2018**. Bezproblémová shoda panovala nad tématy přechodného období, práv občanů, finančního vypořádání a problematiky odloučení v kontextu probíhajících společných činností. Konkrétní shody jsou rozebrány v kapitole následující kapitole. Jediným nejasným bodem zůstávala otázka takzvané Irské pojistky – tedy podoby hranic Irska po ukončení členství Velké Británie v EU.

V následujících měsících probíhala řada vyjádření ze strany Evropské unie (kolo schvalování unijními subjekty) a opakovaně neúspěšné schvalování dohody v dolní komoře britského parlamentu.

20. března 2019 podala Velká Británie žádost o odložení termínu brexitu v návaznosti na článek 50 Lisabonské smlouvy. Důvodem žádosti byly neshody britského parlamentu nad finální podobou dohody o odchodu.

Žádost o prodloužení termínu odchodu Velké Británie z EU byla Evropskou radou jednomyslně schválena. Evropská rada odsouhlasila, že v případě schválení dohody britským parlamentem by nový termín připadl 22. května 2019. Pokud by však dolní komora Parlamentu Spojeného království neodsouhlasila dohodu, termín brexitu by byl posunut pouze na 12. dubna 2019 (Legalacts..., 2019).

4 Klíčové body dohody o vystoupení Velké Británie z Evropské unie

4.1.1 Práva občanů

Práva občanů z Velké Británie, kteří žijí v jiných členských zemích EU a práva občanů členských zemí EU, kteří žijí ve Velké Británii jsou důležitým bodem jednání o britsko-unijních vztazích po brexitu. (Brexit Negotiations..., 2018).

Smlouva upravuje:

- Volný pohyb osob během přechodného období.
- Právo na rezidentní pobyt.
- Pobyt a pohyb osob v rámci EU a Velké Británie v kontextu rodinných vztahů.
- Vzájemné cestování před i po přechodném období.
- Práva a následky týkající se kriminální činnosti.
- Administrativní náležitosti spojené s cestováním i pobytem.
- Nároky na profesní kvalifikace a jejich uznání.
- Sociální zabezpečení (Questions and Answers..., 2018).

4.1.2 Finanční vypořádání

Jedná se o část smlouvy, která po ratifikaci stanovuje, jakým způsobem budou vypočítány platby a rovněž kdy a jakým způsobem budou uskutečněny. Smlouva nijak neustanovuje výši jednotlivých plateb.

Principy, které jsou zmíněny v tomto bodě, zaručí eliminaci možných negativních dopadů na ekonomiky členských států. Velká Británie by měla splatit stanovenou výši plateb, kterou by platila v případě stálého členství. Posledním principem je zaručení, že Spojené království nebude nuceno provést žádné další platby ani nuceno k předčasnému splacení.

Velká Británie bude rovněž beneficentem finančních prostředků z unijních fondů.

Předpokládaná výše plateb, kterou bude Británie muset zaplatit, se odhaduje na 39 bilionů britských liber splatné do roku 2064. Přibližně 75 % bude splaceno do roku 2022 (Withdrawal Agreement..., 2018).

4.1.3 Další problematické body vystoupení Velké Británie z EU

Třetím důležitým bodem jednání byla snaha o řešení dalších klíčových bodů spolupráce mezi Velkou Británií a Evropskou unií (z angličtiny „Other Separation issues“). Jedná se o kooperace v následujících odvětvích:

- Budování společné obranyschopnosti Evropy a problematiky jaderných materiálů přechovávaných na území Spojeného království.
- Probíhající justiční kauzy a zasahování Velké Británie do jejich průběhu.
- Probíhající administrativní úkony.
- Uplatnění unijních privilegií.
- Zboží umístěné na trh Evropské unie před odloučením.
- Justiční a policejní spolupráce v otázkách kriminality.
- Následné uplatňování cel a daní.
- Problematika duševního vlastnictví (Technical note..., 2017).

4.1.4 Přechodné období

Přechodným obdobím je označován časový horizont od uplatnění dohody o vystoupení Spojeného království z Evropské unie až do 31. prosince 2020. Období má za účel poskytnout prostor britské administrativě a legislativě pro uplatnění právních úprav a dojednání další podoby britsko-unijních vztahů (Brexit Negotiations..., 2018).

V případě schválení uvedené dohody bude mít Spojené království během tohoto horizontu i nadále přístup na jednotný trh Evropské unie, včetně práv na volný pohyb osob, zboží, služeb i zboží. Rovněž bude stále členem celní unie a bude se tedy řídit jejími pravidly. Veškeré legislativní změny budou uplatněny i na Velkou Británii (Brexit Negotiations..., 2018).

Dnem ukončení členství ztratí Spojené království vliv v rozhodovacích procesech Evropské unie, nebude mít zastoupení v institucích a její členové nebudou nominováni do jakýchkoli struktur Evropské unie (Brexit Negotiations..., 2018).

Přechodné období může být prodlouženo rozhodnutím spojené komise. Během tohoto prodloužení bude však Evropská unie ke Spojenému království přistupovat stejně, jako by již jednala s neunijní zemí (Brexit Negotiations..., 2018).

4.1.5 Problematika hranic mezi Irskem a Severním Irskem

Jedním z hlavních důvodů obstrukcí ze strany dolní komory britského parlamentu při odsouhlasení dohody o vystoupení je takzvaná Irská pojistka. Tento termín je označením pro budoucí uplatnění hranic mezi irským ostrovem a Wallesem, Skotskem a Velkou Británií.

Mezi Spojeným královstvím, Evropskou unií i Irskou republikou došlo ke shodě na faktu, že uplatnění hraničních kontrol mezi Irskem a Severním Irskem není vhodné řešení, z důvodu mnohaletých sporů mezi těmito celky. Vytvořením hranic mezi Irskem a Severním Irskem by totiž došlo k omezení takzvané Velkopáteční dohody, což by potenciálně mohlo znamenat opětovné vyvolání sporů v tamním regionu.

Irská pojistka tedy zavdává posunutí hranic na Irské moře v případě, že by ke dni odlučení nebyla schválena dohoda o jiném řešení (Protocol on Ireland..., 2018).

5 Modely spolupráce Velké Británie a EU

Po rozhodnutí o vystoupení Spojeného království z Evropské unie, bylo nutné začít vyjednávat o tom, jak bude spolupráce a smluvní vztahy mezi Velkou Británií a EU vypadat za několik dalších let. Hlavními otázkami tedy bylo to, jakým způsobem se Velká Británie zapojí do jednotného trhu EU.

Jelikož jsou v Evropě státy, jež vyjádřily nevlí k tomu být součástí Evropské unie a s EU pouze úzce spolupracují v některých odvětvích, nabízí se dojednání podmínek po vzoru těchto států, jimiž jsou Norsko, Švýcarsko, nebo země, které ačkoli nejsou součástí Evropy, mají zájem úzce spolupracovat s EU.

5.1 Členství v EHP – Norský model

Norský přístup ke vztahům s Evropskou unií byl jedním z nejslibnějších pro zastánce odchodu z unijní spolupráce. Tento model spolupráce pro Norsko spočívá v přístupu k vnitřnímu trhu Evropské unie, a tedy možnosti dovážet i vyvážet zboží bez celních poplatků a kvót (The Norway option..., 2016). Nevýhodou je, že při rozhodovacích legislativních procesech v otázkách vnitřního trhu se Norsko může pouze zúčastnit vyjednávání, ale pozbývá veškerá hlasovací práva (Brexit The Norwegian Model, 2016).

Za přístup k jednotnému trhu EU je Norsko povinno implementovat všechny direktivy, které se týkají vnitřního trhu – tedy přibližně 75 % legislativy EU a zároveň přispívat do unijního rozpočtu.

Tuto možnost si Norsko dojednalo i za pomoci faktu, že jsou součástí Evropského hospodářského prostoru (What is the Norway model?, 2018).

5.1.1 Aplikace Norského modelu na Velkou Británii

Využití norského modelu by v pozici Velké Británie bylo poměrně komplikované a neobešlo by se pravděpodobně bez větších úprav formou bilaterálních smluv a výjimek.

Obtíže aplikovat tento model i na Spojené království můžeme nalézt již v samotném smyslu tohoto modelu – výhod z jednotného trhu, potažmo ze čtyř svobod. Zejména se

jedná o možnost volného pohybu osob, která se střetává s jedním z hlavních „motorů“ odchodu brexitu: kontrolovat toky migrantů (The Norway option..., 2016).

Tento problém by se dal po tvrdých vyjednáváních vyřešit opt-outem díky článku 122 Smlouvy o EHP, jenž stanovuje možnost výjimky v případě, kdy by měly povinnosti plynoucí z jednotného trhu neblahý vliv na hospodářské, sociální, kulturní či ekologické zázemí dané země (Dohoda..., nedat.).

Druhý nesoulad při aplikaci Norského modelu je problematika irských hranic, aktuálně také známá jako „Irská pojistka“. Norský model by totiž neřešil otázku hraničních omezení, které by se za jiných podmínek uplatňovaly na hranicích Severního Irsku. Británie by byla tedy nucena dojednat také smlouvy týkající se celní unie, kterou ovšem Norský model nedisponuje. Problematika hranic na irském ostrově je blíže rozebírána v předchozí kapitole (What is the Norway model?, 2018).

5.2 Formou bilaterálních smluv EU a Velké Británie

Bilaterální smlouvy, jsou dohody o úzké obchodní spolupráci v určitém odvětví mezi dvěma subjekty. Tyto smlouvy pak stanovují odstranění obchodních bariér za účelem volného obchodování bez jakýchkoli sankcí. Evropská unie disponuje několika smluvními partnery, kteří využívají model bilaterálních smluv.

Za rozdíl mezi obchodní dohodou a bilaterální smlouvou je považována vyšší intence ve společné spolupráce v příslušné oblasti (What is a Bilateral Agreement?, 2018).

5.3 Švýcarský model

Švýcarský způsob kooperace s EU v obchodních záležitostech je dalším možným modelem, který se během přechodného období často diskutoval. Británie by v tomto případě měla po vzoru Švýcarska omezený přístup na vnitřní trh EU v některých obchodních odvětvích skrze bilaterální smlouvy sjednané s Evropskou unií a ostatními zeměmi. Povinnosti plynoucí z takovéto spolupráce jsou také menšího rozsahu než u předchozího modelu. Spojené království by muselo přijmout pouze takovou legislativu, která přímo upravuje vztahy v souvislostech volného obchodu a pohybu osob (Would the Swiss model..., 2018).

5.3.1 Aplikace Švýcarského modelu na Velkou Británii

Výše zmíněná obchodní odvětví, na něž se švýcarské bilaterální smlouvy vztahují, se ovšem netýkají bankovního sektoru a značné části sektorů služeb, na kterých je ovšem závislá téměř 80 % britské ekonomiky (Five models..., 2016).

Rovněž jako u Norského modelu, i zde je součástí volný pohyb osob, který tvoří jeden z příčin a motivů voličů pro vyslovení odchodu Velké Británie z Evropské unie (Five models..., 2016).

5.4 Turecký model

Možným kompromisem pro Velkou Británii by mohla být úroveň vztahů, kterou volí Turecko. Takovým kompromisem můžeme rozumět těžení výhod z přístupu k jednotnému trhu, bez nutnosti přijmout všechny povinnosti plynoucí ze čtyř svobod (Brexit The Turkish Model, 2016).

Spolupráce Turecka tedy zahrnuje možnost volně obchodovat s výrobky a zpracovanými zemědělskými produkty až na výjimky, kterými jsou například ocelářské produkty nebo zemědělské plodiny (Brexit The Turkish Model, 2016).

Podmínkou takové spolupráce je povinnost Turecka přijmout veškerou legislativu, týkající se oblasti standardů produktů a jejich výroby. Z definice celní unie pak vyplývá omezená působnost rozhodování při vyjednávání tarifů a sazeb na importované zboží z ostatních zemí. Turecko je tedy povinno řídit se celním sazebníkem Evropské unie, bez práva rozhodovat o výši celních tarifů (Brexit The Turkish Model, 2016).

Hlavní výhrady, které má Turecko k takto nastavené spolupráci s EU, vyplývají z dohod o volném obchodu s nečlenskými zeměmi. Ty dostávají prostor volně dovážet zboží na území Turecka, nemají však právo na volný vývoz do těchto zemí, jelikož jejich spolupráce s EU probíhá pouze na úrovni celní unie (Brexit The Turkish Model, 2016).

5.4.1 Aplikace Tureckého modelu na Velkou Británii

Způsob, kterým spolupracuje Turecko s Evropskou unií, by přicházel v úvahu kvůli dvěma cílům, kterých chce Spojené království dosáhnout. Jedním z těchto cílů je přístup na vnitřní trh EU a využívání výhod, které přináší. Druhou výhodou by byla možnost

kontroly volného pohybu osob z členských zemí EU na území Velké Británie (Brexit The Turkish Model, 2016).

Turecko je ovšem přesným opakem Velké Británie tj., má zájem o členství ve struktuře Evropské unie. Z tohoto důvodu, jsou mnohé aspekty spolupráce navrženy tak, aby postupně eliminovaly bariéry a připravovaly vztahy na úplné začlenění (Brexit The Turkish Model, 2016).

Například samotná celní unie má být pouze „přechodnou“ fází k dalším úrovním. Tím, že se trhy s produkty dynamicky mění, jsou veškeré smluvní úpravy, které mají prozatím řešit vybrané sektory produktů, odsouzeny stát se zastaralými. Británie je ke všemu zemí silně orientovanou na obchod se službami, které jsou daleko rychleji se měnícím odvětvím (Brexit The Turkish Model, 2016).

Dostáváme se k jednomu z hlavních motivů, které jsou zmíněny v předchozí kapitole – obnovení suverenity a rozhodovací pravomocí v klíčových otázkách. Argument, který využívali zastánci brexitu, by zcela ztrácel opodstatnění v momentě, kdy by bylo Spojené království nuceno přijmout pravidla omezující možnosti obchodování s ostatními státy, zejména pak se Spojenými státy (Brexit The Turkish Model, 2016).

5.5 Kanadský model

Posledním modelem bilaterálních smluv je dohoda o volném obchodu mezi Evropskou unií a Kanadou, která se v praxi realizuje od září 2017. Benefitem z tohoto způsobu spolupráce je odstranění cel mezi smluvními stranami. V kanadsko-unijním podání bylo ustanoveno zrušení kolem 98–99 % cel a kvót, které byly odstraněny hned po vstupu smlouvy v platnost nebo v sedmiletém horizontu u vybraných produktů. Postoj Velké Británie k evropské ekonomické integraci (Brusenbauch Meislová 2016).

5.5.1 Aplikace Kanadského modelu na Velkou Británii

Hlavním faktem, který je třeba brát v potaz při aplikaci Kanadského modelu, je obchodní struktura, která se od britské zásadně liší. Hlavním předmětem exportu Kanady jsou přírodní zdroje (minerály, kovy, ...), těžkotónážní stroje, jejich součástky a farmaceutika. Velká Británie, jak již bylo dříve zmíněno, těží především z bankovního sektoru a služeb obecně.

Objem, v němž obchoduje Kanada s EU, se od britského také značně liší. Objem zahraničního obchodu dosahuje se zeměmi Evropské unie totiž pouze 10 %, zatímco u Velké Británie je to kolem 40 až 45 % (Whatisa 'Canada-style'..., 2018).

5.6 Členství ve WTO

Jednou z možností je nastolení vztahů Velké Británie a Evropské unie podle pravidel Světové obchodní organizace (World Trade Organization – WTO). Taková spolupráce znamená pro státy ctít dohody WTO a zachovávat tyto principy jednání (Brusenbauch Meislová 2016):

- Doložku nejvyšších výhod, která zakazuje upřednostňovat produkty jednoho státu před ostatními (například celními sazbami).
- Princip národního zacházení, zajišťující stejné podmínky vstupu na trh všem členským zemím.
- Zásady předvídatelnosti, stability a transparentnosti.
- Podporovat rozvoj a ekonomické reformy tak, aby se postupně eliminovaly rozdíly méně a více rozvinutých regionů (Základní informace..., 2018).

5.6.1 Aplikace modelu členství WTO na Velkou Británii

Spolupráce na úrovni členství ve WTO (scénář nazývaný jako tvrdý brexit) by znamenala pro britské subjekty exportující do EU zvýšení nákladů v podobě cel, která by byla uvalena na dovážené zboží. Velká Británie by totiž neměla volný přístup na jednotný trh, a tím by podléhala unijnímu celnímu sazebníku. Odpovědí na tuto skutečnost by byla snaha domácího trhu nastavit rovné podmínky a pravděpodobně by následovalo nastavení vyšších cel na dovážené produkty z EU (Brusenbauch Meislová, 2016).

Britský spotřebitel by zaznamenal cla britská, jelikož by tamní subjekty prosazovaly uvalení cel i na unijní produkty (Brusenbauch Meislová, 2016).

Výhodou plynoucí z této formy spolupráce je maximální suverenita v rozhodování o hraničních kontrolách. Británie by pozbývala povinnosti přispívat do fondů Evropské unie.

Za druhé by pak byl britský parlament nucen přijímat unijní legislativu, kterou by současně však nemohl ovlivňovat skrze své zástupce například během zasedání Evropské rady či další orgány činné v legislativním řízení. To by tedy v konečném důsledku znamenalo ztrátu vlivu na rozhodovací procesy EU (Brusenbauch Meislová, 2016).

6 Předpokládané následky odchodu z EU pro Spojené království

Pro lepší znázornění změn, které plynou z jednotlivých modelů pro Velkou Británii, byla zvolena vizualizace pomocí tabulky. Sloupce popisují klíčové benefity a možnosti, kterými Velká Británie disponuje, nebo které by byly ovlivněny aplikací jednotlivých modelů.

Tabulka 2: Změny plynoucí z jednotlivých modelů pro Velkou Británii

	Ovlivňování legislativy EU	Volný obchod	Celní unie	Volný pohyb osob	Přispívání do rozpočtu	Členství v Eurozóně	Člen Schengenského prostoru
Velká Británie – členem EU							
Norský model							
Švýcarský model							
Kanadský model							
Turecký model							
Model spolupráce na bázi WTO							

Zdroj: The alternatives to membership..., 2015; Zpracování: Vlastní

Barevné rozlišení tabulky znázorňuje míru participace v jednotlivých okruzích. Zelená barva znamená úplné zapojení, žlutá částečné zapojení nebo jistou míru úpravy oproti ostatním zemím a červená znázorňuje absenci povinnosti na účasti v daném odvětví.

Z předchozí kapitoly i tabulky číslo 2 je zjevné, že se změna týká všech oblastí kromě členství v Eurozóně. Vezmeme-li v potaz cíle a hlavní důvody, kterými argumentovala Velká Británie při rozhodnutí o odchodu z řad EU, vychází najevo, že si Británie ve všech zmíněných modelech pohorší. Shrnutí zvažovaných možností je tedy následující:

- Ve všech modelech by Velká Británie přišla o možnost ovlivňovat unijní legislativní rozhodování.
- Možnost volně obchodovat s členskými státy by Velká Británie ztratila v případě tvrdého brexitu. V případě setrvání v EHP či formou bilaterálních smluv, by měla omezený přístup k volnému obchodu v některých odvětvích.
- Setrvání v celní unii by přicházelo v úvahu pouze formou bilaterálních smluv po vzoru Turecka. Tato varianta může představovat pro Brity riziko zejména v případě, kdy EU vyjedná obchodní podmínky s jinými zeměmi na bázi unijních smluv.
- Volnému pohybu osob by Británie podléhala pouze v případě setrvání v EHP a při přijetí Švýcarského nebo Tureckého modelu.
- Povinnost přispívat do unijního rozpočtu, by měla Velká Británie opět v případě Norského a Švýcarského modelu.

6.1 Odhadovaný dopad brexitu na HDP Velké Británie

Z předchozí kapitoly je patrné, že důsledky odloučení Spojeného království by závisely především na aplikaci konkrétních modelů.

Britské ministerstvo financí představilo analýzu dopadů brexitu na hrubý domácí produkt Spojeného království. Dle této analýzy by po zapojení do EHP po vzoru Norska Británie pohoršila v dlouhodobém horizontu patnácti let o 3,4 %. Bilaterální smlouvy by znamenaly pokles o 4,6 až 7,8 %. v případě tvrdého brexit – tedy spolupráci na úrovni Světové obchodní organizace – by Británie snížila své HDP až o 9,5 % (Ve stínu hrozby Brexit, 2016).

6.1.1 Trh pracovních sil

Kromě přímých finančních následků by v krajních případech Británie pocítila negativa migrace pracovních sil a snížení zaměstnanosti. Vzhledem k faktu, že celková poptávka služeb ze zemí EU po službách Spojeného království dosahuje přibližně 12 % celkové poptávky, se brexit může týkat až 3,3 milionů pracovních pozic. Dá se očekávat, že

městem pocitujícím hlavní důsledky snižování počtu pracovních pozic by byl Londýn, jelikož je zde značná část hlavních sídel exportních společností. Hlavním klíčem k budoucímu trhu pracovních sil tedy bude finální podoba vztahů, potažmo do jaké míry bude negativně ovlivněn export do Evropské unie.

Dalším aspektem, který by mohl mít vliv na pracovní trh, je migrace pracovní síly z Evropské unie. Ačkoli neexistují konkrétní podklady pro radikální hypotézy, je pravděpodobné, že migrace do Spojeného království zasažena bude. Největší obavy plynou zejména o dopady na trh veřejného sektoru a ubytovacích služeb.

6.1.2 Veřejné finance

Mnohé odhady hovoří o úsporách odvodů do rozpočtu EU ve výši 350 milionu britských liber, nicméně tyto analýzy neberou v potaz snížení britských odvodů o rabat vyjednaný Margaret Thatcherovou roce 1984. Tento rabat měl vyrovnat nesouměrnost odvodů vůči tehdejšímu podprůměrnému HDP Spojeného království. Především z důvodu těchto úlev vychází úspory přibližně na 280 milionu britských liber.

Většina studií ovšem uvádí propad potenciálního růstu HDP v letech po odloučení, což se následně promítne mimo jiné i v množství alokovaných prostředků do veřejného rozpočtu. Z tohoto důvodu je tedy možné, že úspory pouze „zmírní“ dopad brexitu a nebudou sloužit jako benefit (The economic impact..., 2018).

Dalším tématem jsou ztráty z unijních programů, jež pocítí zejména zemědělci a akademická půda, která benefitovala z grantů na výzkum. Fiskální dopad zaznamenají také regiony podpořené rozvojovými fondy (The economic impact..., 2018).

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo objasnění okolností vedoucích Spojené království k podání žádosti o vystoupení z Evropské unie. Součástí tohoto bylo rovněž vysvětlit možnosti podoby budoucích vztahů a jejich následky pro Velkou Británii.

Smyslem úvodní části bakalářské práce bylo poskytnout čtenáři relevantní informace týkající se problematiky ekonomické integrace a objasnit historické souvislosti doprovázející úzkou spolupráci evropských států ve 2. polovině 20. století a vytváření prvotních struktur, které vedly až k vytvoření Evropské unie tak, jak ji známe dnes.

Z úvodní části jsou patrné výhrady, které měla Británie již při formování prvních společenství. Podobně jako v šedesátých letech také během rozhodování o brexitu sehrála svou roli nevěle vůči institucionální organizaci modelu spolupráce. Lehce oportunistický přístup, na něhož se v průběhu 2. poloviny 20. století orientovala Británie na obchodní příležitosti ve Spojených státech a bývalém Commonwealthu, rovněž poukazoval na absenci evropské sounáležitosti.

Právě tyto okolnosti dokládají fakt, že rozhodnutí Spojeného království o vystoupení z Evropské unie nemělo být nikterak překvapivé. Vezmeme-li navíc v potaz silně medializovanou migrační krizi v letech 2015 a 2016, které využily mnohé evropské politické strany, pak se zdají být výsledky lidového hlasování poměrně logické.

Modely možné spolupráce a jejich interpretace tvořily nedílnou součást druhé části této práce. Jednotlivé modely popisují možnou podobu vztahů mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií. Z výsledků jejich analýzy je patrné, že všechny doposud zvažované způsoby odchodu by při zachování jinak stejných podmínek, znamenaly nutnost prioritizace cílů Velké Británie a stanovení ústupků, které je ochotná za tyto cíle zavdat.

Již nyní jsou navíc odbornou veřejností očekávány spíše negativní dopady ekonomického rázu. Zatímco při nejpozitivnějším výhledu by Velká Británie ztratila finanční prostředky v hodnotě 3,4 %, v případě tvrdého brexitu by hrozil propad až o 9,5 %. Pokud by byla navíc brána v potaz struktura ekonomiky a množství pracovních pozic, kterých se brexit přímo dotýká, pak by toto číslo mohlo být o něco vyšší.

Ve dnech dokončování této kvalifikační práce je často diskutovaným tématem také možnost rozhodnout se o vyhlášení druhého referenda. Tento aspekt nebyl

v kvalifikační práci dále rozebírán především z důvodu nízkého množství zdrojů a přílišné aktuálnosti.

Druhé lidové hlasování je zcela legitimní možností a jeho výsledky by měly mít stejnou váhu jako výsledky prvního referenda. Častým argumentem, který by podporoval takové rozhodnutí, jsou pochybnosti o plné informovanosti hlasujících občanů. Na toto tvrzení ovšem navazuje legitimní úvaha, zda je více právo na informace nebo právo rozhodnutí, které občanům Spojeného království poskytla vláda a následně mu dala váhu uplatněním článku 50 Lisabonské smlouvy.

Seznam literatury

Seznam knižních zdrojů

BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

KUČEROVÁ, Irah. *Hospodářské politiky v kontextu vývoje Evropské unie*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1628-5.

LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9.

KANIOK, Petr, FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2645-6.

Seznam internetových zdrojů

Brexit (2019). *European Council Council of the European Union* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-uk-after-referendum/>

Brexit Analysis Bulletin The Great Repeal Bill White Paper UK law post-Brexit (2017). *Shepwedd.com* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://shepwedd.com/sites/default/files/The_Great_Repeal_Bill_White_Paper.pdf

Brexit Negotiations: What is in the Withdrawal Agreement(2018). *European Commission* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-6422_en.htm

Brexit The Norwegian Model (©2016). *Shepwedd.com* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://www.shepwedd.com/sites/default/files/Norwegian_Model_Brexit.pdf?_ga=2.36598496.1356699983.1554742052-222828041.1552728021

Brexit The Turkish Model (©2016). *Shepwedd.com* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://shepwedd.com/sites/default/files/Turkish_Model_Brexit.pdf?_ga=2.240358915.1071959875.1520503973-1256889778.1520503973

Brexit: Your simple guide to the UK leaving the EU (2019). *Bbc.com* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-46318565>

Delegations will find attached a letter of 29 March 2017 from the Prime Minister of the United Kingdom to the President of the European Council (2017). *European council* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/XT-20001-2017-INIT/en/pdf>

Dohoda o evropském hospodářském prostoru (Nedat.). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/gallery/2/773-dohoda_o_ehp.pdf

EU a Velká Británie: Historie vztahů a cesta k referendu (2016). *EURACTIV* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/linksdossier/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142/>

EU referendum results (©2018). *The Electoral Commission* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/electorate-and-count-information>

European Commission Draft Withdrawal Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community (2018). *European Commission* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement.pdf

Five models for post-Brexit UK trade (2016). *Bbc.com* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36639261>

Hlavní změny ve fungování EU (Nedat.). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8880/sekce/hlavni-zmeny-ve-fungovani-eu/>

How did Theresa May get into politics, when was she elected and what did it take for her to become prime minister? (2018). *Independent* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/theresa-may-prime-minister-elected-parliament-when-politics-a8624461.html>

Legal Acts: Having regard to the Treaty on European Union, and in particular Article 50(3) thereof (2019). *European Council* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/XT-20006-2019-INIT/en/pdf>

Letter for Minister (2018). *Home Office* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/700533/20180416_CN_LA_letter_pdf.pdf

Mapping the Brexit vote (2017). *University of Oxford* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:

<http://www.ox.ac.uk/news-and-events/oxford-and-brexit/brexit-analysis/mapping-brexit-vote>

MAULDIN, John (2016). 3 Reasons Brits Voted For Brexit. *Forbes* [online]. [cit. 2019-04-09].

Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/johnmauldin/2016/07/05/3-reasons-brits-voted-for-brexit/#167363bf1f9d>

MUELLER, Benjamin(2019). What Is Brexit? A Simple Guide to Why It Matters and What Happens Next. *Nytimes.com* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:

<https://www.nytimes.com/interactive/2019/world/europe/what-is-brexit.html>

PAYNE, Adam a Adam BIENKOV (2018). What is the Norway model?. *Business*

insider [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/what-is-the-norway-model-brexit-2018-4>

Preamble (2018). *Assets* [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/759019/25_November_Agreement_on_the_withdrawal_of_the_United_Kingdom_of_Great_Britain_and_Northern_Ireland_from_the_European_Union_and_the_European_Atomic_Energy_Community.pdf

Protocol on Ireland and Northern Ireland (2018). *European Commission* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-6423_en.htm

Questions and Answers – the rights of EU and UK citizens, as outlined in the Withdrawal Agreement(2018). *European Commission* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/2018-11-26_qa_citizens_rights_en_0.pdf

Revidovaný překlad právního předpisu Evropských společenství: Závěrečný akt

(nedat.). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:

http://www.euroskop.cz/gallery/2/754-smlouva_o_es.pdf

ROBERTSON, Jamie (2018). What is a 'Canada-style' trade deal?. *Bbc.com* [online]. [cit. 2019-

04-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/business-45633592>

Schumanova deklarace z 9. května 1950 (Nedat.). *Europa.eu* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_cs

Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění) (2012). *Úřední věstník Evropské unie* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>

Statement by President Donald Tusk on the draft guidelines on the framework for the future relationship with the UK (2018). *European Council Council of the European Union* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/03/07/statement-by-president-donald-tusk-on-the-draft-guidelines-on-the-framework-for-the-future-relationship-with-the-uk/>

STEPHENS, Thomas (2018). Would the Swiss model suit a post-Brexit Britain?. *Swissinfo.ch* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://www.swissinfo.ch/eng/politics/eu-negotiations_would-the-swiss-model-suit-a-post-brexit-britain/42128110

Technical Note: Other Separation Issues – Phase 2 (2017). *HM Government* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/685748/Other_Separation_Issues_Technical_note_March_2018.pdf

The Alternatives To Membership: Possible Models For The United Kingdom Outside The European Union (2015). *Assets* [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/505567/alternatives_to_membership.pdf

The economic impact of Brexit: jobs, growth and the public finances (2018). *Lse.ac.uk* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/LSE-Commission/Hearing-11---The-impact-of-Brexit-on-jobs-and-economic-growth-summary.pdf>

The Norway option: what is it and what does it mean for Britain? (2016). *Support The Guardian* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:
<https://www.theguardian.com/politics/2015/oct/28/the-norway-option-what-is-it-and-what-does-it-mean-for-britain>

Úmluvy (nedat.). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:
<https://www.euroskop.cz/199/sekce/umluvy>

What is a Bilateral Agreement? (2018). *CFI* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z:
<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/other/bilateral-agreement/>

Withdrawal Agreement: The financial settlement (2018). *House of Commons Library* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://commonslibrary.parliament.uk/brexit/the-eu/withdrawal-agreement-the-financial-settlement/>

Základní informace k WTO a DDA (2018). *Mpo.cz: Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/svetova-obchodni-organizace/zakladni-informace-k-wto-a-dda--7894/>

Interní dokumenty

BRUSENBAUCH MEISLOVÁ, Monika (2016). *Speciální analýza: Alternativy ke členství Velké Británie v EU*. ERSTE Corporate Banking: KNOWLEDGE CENTRE.

MACHÁČEK, Vít a Tereza HRTÚSOVÁ (2016). *Speciální analýza: Zmizení po anglicku? Brexit a fungování evropských institucí*. ERSTE Corporate Banking: KNOWLEDGE CENTRE.

Smlouva o Evropské unii: (konsolidované znění)(2012). Úřední věstník Evropské unie.

Ve stínu hrozby Brexit: Ekonomické relace ČR a Velké Británie (2016). Deloitte.

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1: Hlavní obchodní partneři Velké Británie v 60. letech 20. století 23

Tabulka 2: Změny plynoucí z jednotlivých modelů pro Velkou Británii..... 41

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa..... 25

Abstrakt

HOLÝ, Stanislav. *Postoj Velké Británie vůči evropské ekonomické integraci*. Plzeň, 2019. 38 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: evropská ekonomická integrace, brexit, vztahy Velké Británie a EU

Cílem bakalářské práce je objasnit postoj Velké Británie k evropské ekonomické integraci a zasadit ho do kontextu událostí poslední dekády. Úvodní část práce vysvětluje základní pojmy z teorie mezinárodní ekonomické integrace včetně vývojových stupňů integrace. Následně jsou tyto vývojové stupně zasazeny do historického kontextu ekonomické integrace Evropy ve druhé polovině 20. století. Dále následuje objasnění stanovisek Velké Británie vůči formování jednotlivých integračních uskupení. Stěžejní část práce je věnována popisu okolností, které doprovázely ve Velké Británii o setrvání v Evropské unii. V návaznosti na referendum jsou popsány jednotlivé příčiny vedoucí k volbě pro takzvaný brexit. Závěrečná práce je zaměřena na vyjednávání o klíčových bodech odchodu Velké Británie z EU a následné analýze modelů vztahů, které by mohly být v budoucnu aplikovány na britsko-unijní vztahy.

Abstract

Holý, Stanislav. Britains attitude towards european economic integration, Plzeň 2019. 38. s. Bachelor thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Keywords: european economic integration, Brexit, dovelopment of United Kingdoms and European unions partnership

Goal of this thesis was set to clarify Great Britains attitude towards european economic integration and to contextualize occasions of latest decade. Opening part holds it purpose in clarifying basic concpets of economic integration and its developement phases. These phases are also set in historical background of economic integration duringthe second half of the 20. century when first international structures, that led to nowadays European union, were formated. Secondly Britain´s stance to integrated groupings is explained. The main part of the thesis is focused on describing reasons why brexit has happend followed by circum stances of the act itself. Final section delivers message with the keypoints of negotiations between Britain and European union followed by analysis of potential models that could be applied on british-union partnership in future.